

Kulturmiljø av regional interesse i Randaberg kommune

Dette dokumentet er et uttrekk fra temakart-Rogaland og viser kulturmiljø av regional interesse som er del av Regionalplan for kulturmiljø.

[Se oversikten over hele Rogaland i en interaktiv kartløsning i Temakart-Rogaland.](#)

Oversikten er et kunnskapsgrunnlag for videre planlegging og utvikling i kommunene, og skal bidra til forutsigbare prosesser gjennom at informasjon om hva som er regionalt viktige kulturmiljø og landskap, blir kjent og tilgjengelig. [Du finner mer informasjon om oversikten i Regionalplan for kulturmiljø kapittel 7 og 8.](#)

I tillegg til kulturmiljøa i dette dokumentet er kulturmiljø og landskap registrert av Riksantikvaren også en del av regionalplanen. Disse er i fra Riksantikvarens nasjonale register over kulturmiljø og landskap (NB!-registeret og KULA), Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og freda områder og kulturmiljø (Askeladden).

[Les meir om kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse.](#)

[Les mer om Utvalgte kulturlandskap i jordbruket hjå statsforvalteren.](#)

Innhold

Kulturmiljø av regional interesse i Randaberg kommune	1
Gardsenden og Vistnesveien 190	2
Vistnestunet	6
Randabergfjellet/Randaberggeilen	10
Randabergbukta	14
Tungevågen/Tungeneset/Håbakken	18
Ytre Bø	22
Viste Strandhotell	26

Gardsenden og Vistnesveien 190

Id	166
Navn	Gardsenden og Vistnesveien 190
Kommune	1127 - Randaberg
Tema	Kystkultur, fiskeri, handel og sjøfart
Periode	Før- og etterreformatorsk tid
Kjelde	Kulturminneplan for Randaberg kommune 2019-2030, Jærhusrapporten (2000)
Vernestatus	Hensynssone (pbl), Kulturminneplan, Naturmangfaldloven

Skildring

Miljøet består i dag av et beiteområde i kystsonen, med flere fine steingarder og mindre oppdyrkete parseller, tilpasset terrenget og kysten med mye svaberg. Området utgjør et mindre bilde av hvordan hele kysten i kommunen tidligere har vært brukt, med to gjenstående steinnaust -Trebakknaustet og Heianaustet, og rester av flere båtopptrekk i den beskyttete viken. De fleste av de gamle steinnausta er borte i dag. Lengst øst i kulturmiljøet, langt vest på Vistnes, står et typisk jærhus og tilhørende driftsbygning med utsikt over sjøen, omgitt av fine steingarder og geiler.

En automatisk fredet gravrøys like sør for Trebakknaustet inngår også i kulturmiljøet.

Omfang

Kulturmiljøet tar utgangspunkt i hensynssone vist i kommunens kulturminneplan (H13), men er ikke helt lik. Det er mindre i utstrekning, men har tatt med gravrøys ved Trebakknaustet i tillegg.

Regional interesse

Kulturmiljøet forteller om fiskerbonden som kombinerte gårdsdrift og kystfiske, og livet langs

Jærkysten gjennom flere hundre år. Både de to steinnausta på Gardsenden og jærhus med tilhørende driftsbygning i Vistnesveien 190 har stor arkitektonisk verdi, og representerer lokal og regional byggeskikk. Nausta, som er tørrmurt, det ene med tørrmurt gavlvegg helt opp til mønet, er trolig oppført i 1840-åra, og har stor grad av

autentisitet. Jærhuset med to skuter og tilhørende driftsbygning med lødde steinmurer i kortendende, utgjør et helhetlig tun omgitt av flotte steingarder og geiler. Tunet ligger vakkert plassert med storslått utsyn mot sjøen. Også kulturlandskapet med støer, nausttuffer, steingarder og geiler har høy verdi.

Kulturmiljøet har kunnskapsverdi og opplevelsesverdi.

Sårbarhet og forvaltning

Kulturmiljøet inngår i kommunens kulturminneplan, et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse(KULA) langs Randabergkysten og delvis Jærstrendene landskapsvernområde.

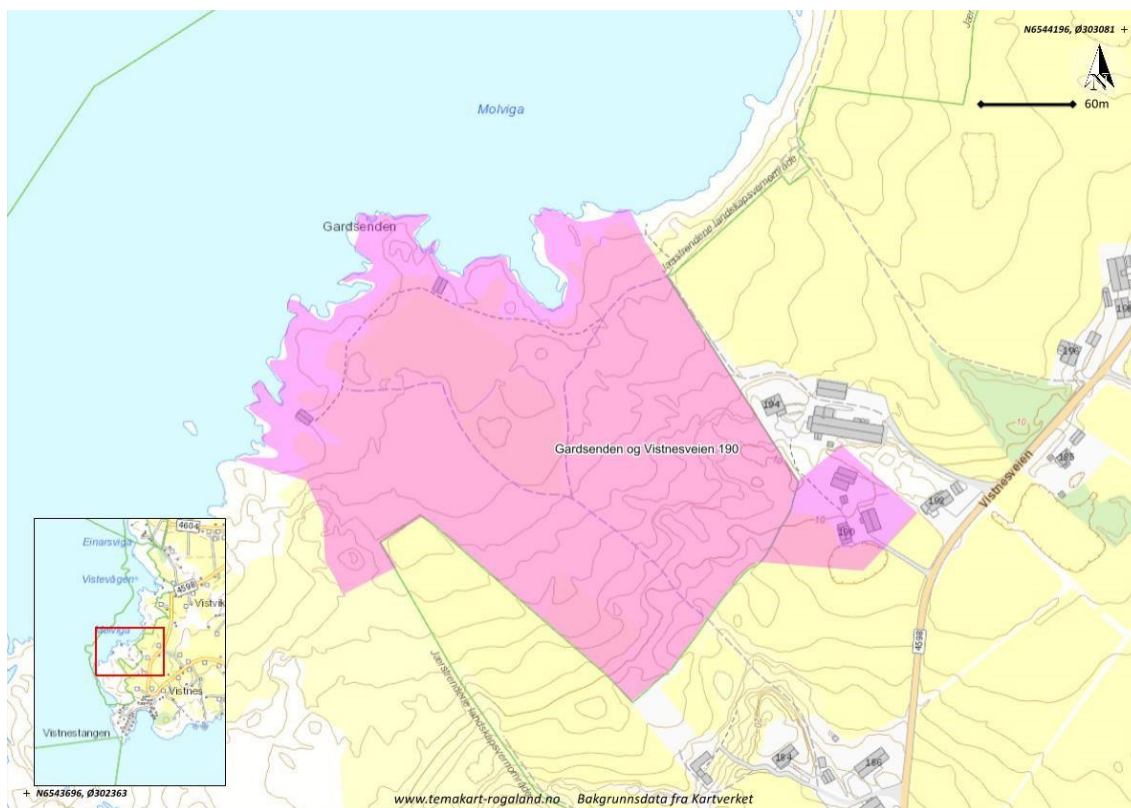
Det er få jærhus igjen i Randaberg, og det er viktig å ta vare på de som står igjen. De to steinnausta på Gardsenden blir tatt vare på i et samarbeid mellom eierne og Randaberg kommune.

Hovedbilde

Et av naustene på Gardsenden.

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 23.09.2022

Bildevedlegg 1

Gravrøys

Bildevedlegg 2

Kulturlandskap, steingjerde og naust.

Vistnestunet

Id	167
Navn	Vistnestunet
Kommune	1127 - Randaberg
Tema	Landbruk og kulturlandskap
Periode	1800-1899
Kjelde	Kulturminneplan for Randaberg 2019-2030
Vernestatus	Kulturminneplan, Hensynssone (pbl), Anna vern

Skildring

Vistnestunet på Vistnes i Randaberg er et av de best bevarte gårdsanlegg i Rogaland fra slutten av 1800-tallet. Det er et komplett jærtun bestående av et jærhus, grindbygd løe, eldhus og vindmaskin med tilhørende utmark og beitemark.

Byggenes plassering i tunet følger gammel skikk, i et flatt og værhardt Jærlandskap. Gården ble bygget i ca. 1875.

Heimahuset er et typisk jærhus bygget i 1874 med midtgangsplan og to skuter. Driftsbygningen fra 1875 i grindkonstruksjon, ble noe påbygd i lengden på 1950-tallet, og har skut i begge ender. Skuten i sør er bygget i tørrmur.

Eldhus fra ca. 1900 i autentisk tørrmurkonstruksjon, fuget på innsiden.

Kulturmiljøet omfatter også krigsminner, og automatisk freda kulturminne i form av en gravhaug fra eldre jernalder, i området ned mot sjøen.

Gårdstunet benyttes som museumsgård. Området er også et populært utfarts- og turområde.

Omfang

Området omfatter Vistnestunet med tilhørende beiteområder sør for tunet, helt ned til strandkanten. Kulturmiljøet har samme utstrekning som hensynssone i kulturminneplanen (H17) og kommuneplanen.

Regional interesse

Gården og området gir stor kunnskap og innblikk i eldre, lokal og delvis regional byggeskikk, kulturhistorie og gårdshistorie. Den har høy arkitektonisk og kulturhistorisk verdi. Gårdstunet og bebyggelsen er tidstypisk, og har svært høy grad av autentisitet. Det er det best bevarte gårdsmiljøet fra denne tidsepoken i Randaberg, og blant de best bevarte i Rogaland.

Kulturmiljøet har stor kunnskapsverdi, opplevelsesverdi, bruksverdi og formidlingsverdi.

Sårbarhet og forvaltning

Vistnestunet er en museumsgård, og benyttes bl.a. av skoleklasser. Gården eies av Randaberg kommune, og driftes og forvaltes i samarbeid med Jærmuseet.

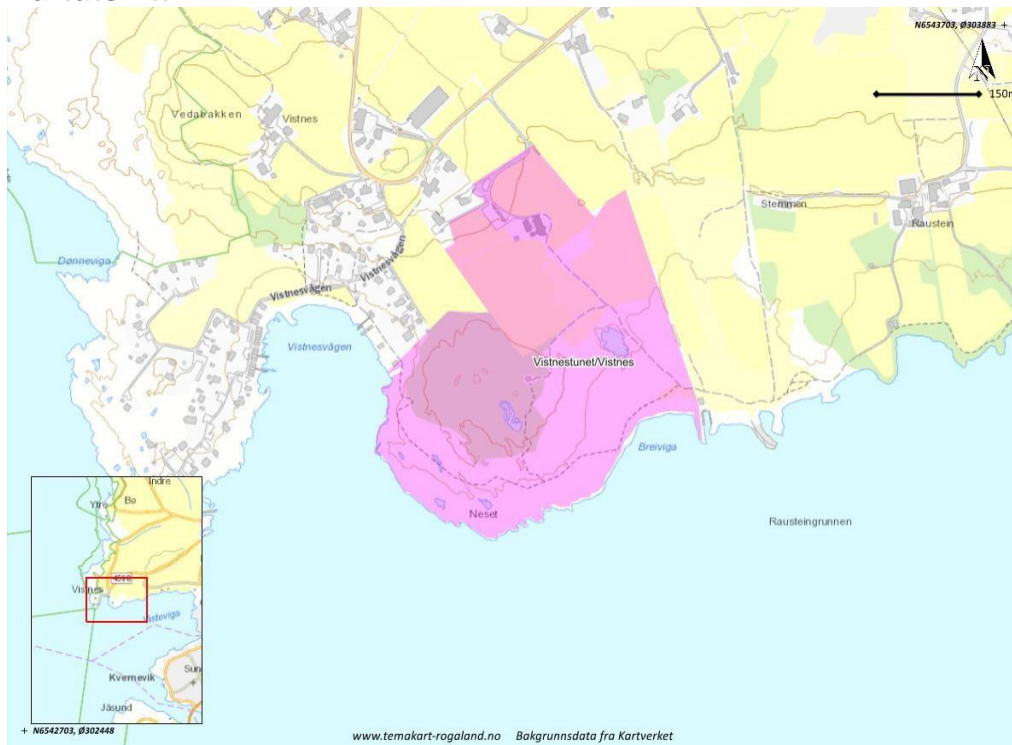
Området inngår i et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse(KULA) - Randabergkysten. Det er videre laget forvaltningsplan for det statlig sikra friluftsområde for Vistnes, Randaberg.

Hovedbilde

Oversiktsbilde over Vistnestunet

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 23.09.2022

Bildevedlegg 1

Gardstunet på Vistnestunet

Randbergfjellet/Randberggeilen

Id	170
Navn	Randbergfjellet/Randberggeilen
Kommune	1127 - Randberg
Tema kulturlandskap	Tradisjon og religion, krig og konflikt, landbruk og kulturlandskap
Periode	Før- og etterreformatorisk tid
Kjelde	Kulturminneplanen 2019-2030, Askeladden/kulturminnesøk, Miljødirektoratet, KULA
Vernestatus	Hensynssone (pbl), Kulturminneplan, Kulturminneloven, anna vern

Skildring

Kulturmiljøet strekker seg fra Randbergfjellet, med en flott utsikt over Ryfylke mot Haugalandet og Nordsjøen, og østover til Randberggeilen ved foten av fjellet mot øst. På det høyeste punktet på

Randbergfjellet ligger en stor gravrøys fra eldre jernalder og i nærheten ligger det en tysk kommandobunker fra andre verdenskrig. Det ligger flere krigsminner bygd inn i Randbergfjellet, særlig mot sør og nord. Under den kalde krigen bygde det norske Luftforsvaret et omfattende overvåkingssystem på toppen av Randbergfjellet med en stor radar som kalles Randbergkulå på folkemunne. I dag er området også et aktivt og viktig friluftsområde, og er godt tilrettelagt som turområde.

I skråningen på østsiden av Randbergfjellet ligger restene etter det gamle kirkestedet på Randberg som består av en kirketuft og kirkegård. Kirkestedet er omringet av dyrket mark på alle kanter. Kirken er kjent fra skriftlige kilder fra 1316, og det var da en stavkirke. Kirken ble senere ombygd i 1416 og på 1600-tallet, før den i 1845 ble revet når en ny kirke ble tatt i bruk i Randberg sentrum.

I Randberggeilen 13, Sørgarden, ligger det et vakkert og godt bevart jærhus bestående av et jærhus og tilhørende driftsbygning i grind- og laftekonstruksjon med skuter, fra 1856, samt et tørkehus. Et naust med tørrmurte vegger lengst sør i Randbergbukta hører til gårdstunet. Bebyggelsen har stor grad av autenticitet i grunnform, eksteriør og materialbruk. Jærhuset og driftsbygningen er evaluert i verneklassen A i SEFRAK, tørkehuset er regulert til spesialområde bevaring, og

naustet vurderes som verneklasse A i kommunens kulturminneplan. Jærhuset, som også er godt bevart innvendig, fikk Randberg kommunes vernepris i 1987.

Både jærhus, grindbygde driftsbygninger og steinnaust representerer regional byggeskikk som har særlig stor verneverdi og interesse.

Omfang

Kulturmiljøet omfatter en gravhaug, et kirkested, et jærhustun og krigsminner fra annen verdenskrig og den kalde krigen. Hele det statlig sikra friluftsområdet på Randbergfjellet faller også innenfor kulturmiljøets omfang.

Randbergfjellet og Randberggeilen 13 har separate hensynsoner i kommunens kulturminneplan og kommuneplanen, mens her er disse slått sammen til et større sammenhengende kulturmiljø med tilhørende kulturlandskap.

Regional interesse

Kulturmiljøet har stor verdi knyttet til religionshistorie, krigs- og forsvarshistorie, samt og byggeskikk og gårdshistorie. Kirkestedet på Randbergfjellet er et av to gjenværende spor etter middelalderkirker på Randberg, og har derfor særlig verdi i regional religionshistorie. Krigsminnene i kulturmiljøet har høy krigshistorisk verdi da det omfatter både andre verdenskrig og den kalde krigen, og fordi Randbergfjellet var et kommunikasjonsknutepunkt for okupasjonsmakten på Nord-Jæren. Bebyggelsen i Randberggeilen 13 er tidstypisk og har stor grad av autenticitet. Den representerer betydelig regional byggeskikk, som også er viktig i bygningshistorisk sammenheng nasjonalt, og har både stor regional og nasjonal verneinteresse. Turområdet på Randbergfjellet har også høy nasjonal og regional verdi som friluftsområde. Krigsminnene har godt potensiale for formidling. Kulturmiljøet har stor kunnskapsverdi, opplevelsesverdi, formidlingsverdi og bruksverdi.

Sårbarhet og forvaltning

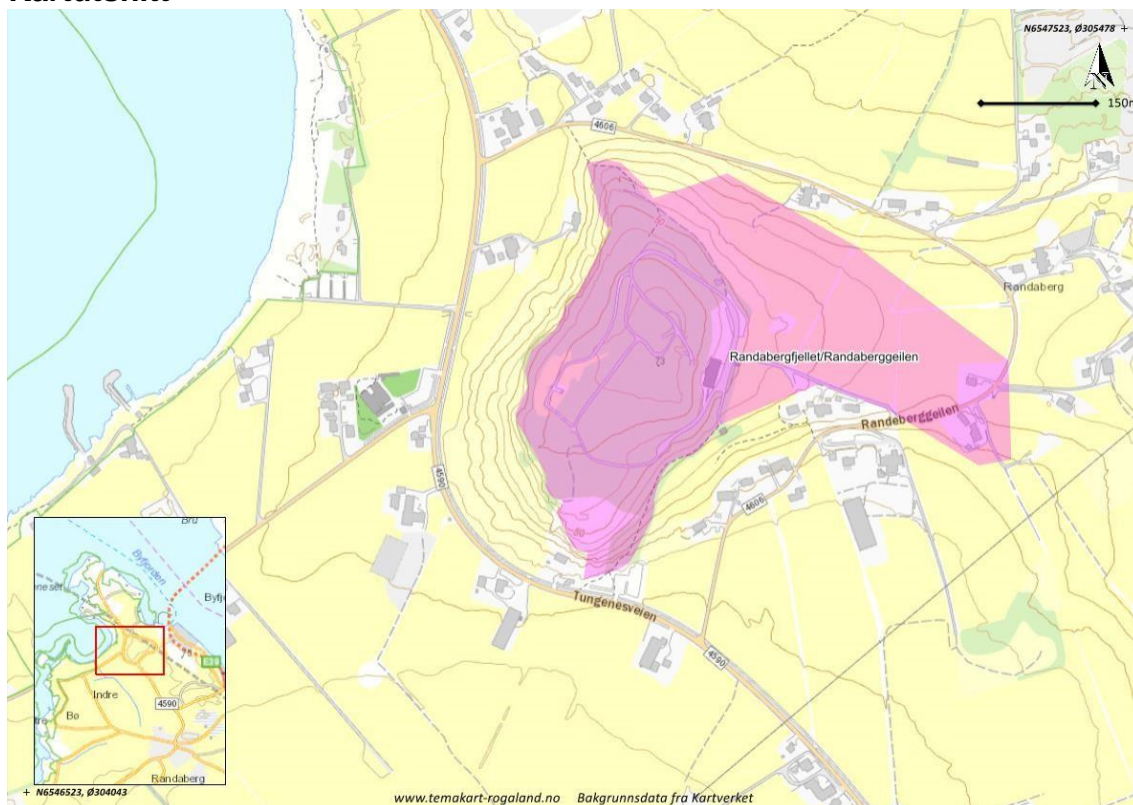
Det er behov for skjøtsel av kirketuften og krigsminnene, særlig hvis de skal brukes i formidling.

Kirkestedet kan være utsatt for moderne jordbruksaktivitet som går tett opp mot kulturminnet. Randberg kommunes kulturminneplan fra 2019 peker på Randbergfjellet som et område med høy prioritering for vern og formidling av krigsminner, og området bør forvaltes i tråd med dette. Kommunen har blant annet et mål om å tilrettelegge en lasarettbunker for publikum for utstillinger, konserter med meir. Kulturminneplanen påpeker at krigsminnene på Randbergfjellet bør vurderes på linje med bygninger som er registrert som SEFRAK verneklasse A.

Den verneverdige bebyggelsen tilhørende Randaberggeilen 13, som er godt bevart, må følges opp med løpende vedlikehold.

Både Randabergfjellet og Randaberggeilen inngår i kommunens kulturminneplan, og som hensynssoner i kommuneplanen. Kulturmiljøet ligger også innenfor KULA-området. Friluftsområdet på Randabergfjellet er et statlig sikret friluftsområde.

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 23.09.2022

Bildevedlegg 1

Utsikt fra Randabergfjellet mot NNV

Randbergbukta

id	171
Navn	Randbergbukta
Kommune	1127 - Randberg
Tema	Kystkultur, fiskeri, handel og sjøfart
Periode	Før- og etterreformatorsk tid
Kjelde	Kulturminneplan for Randberg 2019-2030
Vernestatus	Kulturminneplan, Hensynssone (pbl), Naturmangfaldloven

Skildring

I Randbergbukta er det bevart to grupper av naust, ett i nord og ett i sørenden av bukta. De representerer det sjøvendte landbruket, der fisket var en viktig attåttnæring.

De to nausta nord i Randbergbukta nord er bygget i tørrmur med teglpanner på tak. De er evaluert i verneklasse A i SEFRAK, og har ukjent byggeår. Randberggeilen som går fra Tungenesveien til Randbergbukta fortsetter langs forbi de to steinnausta i nord. I strandvollen der nausta ligger er det tydelig markert i terrenget en automatisk fredet nausttuft datert til eldre jernalder.

Også de tre nausta i sørenden av Randbergbukta er oppført med tørrmurte steinvegger. Disse er evaluert i verneklasse B i SEFRAK. To av dem er sammenbygde, mens det tredje som ligger alene, er

oppjustert til verneklasse A i kommunens kulturminneplan, da det hører til gårdstunet Randberggeilen 13 med jærhus og bebyggelse fra 1856 (i verneklasse A og spesialområde bevaring). Det står igjen steinmurer etter flere naust som har stått i naustrekka her tidligere.

Det er også oppmurte båtstøer og moloer innenfor området, og en fin sandstrand i Randbergbukta.

Det er i tillegg oppført enkelte fritidsboliger innenfor området, både i nordlig og sørlig del som inngår som en del av kulturmiljøet.

De to naustgruppene utgjør til sammen et vakkert kulturmiljø med stor tidsdybde. Nausta, som representerer tradisjonell lokal og regional byggeskikk, fremstår med autentisk grunnform, -plan og materialbruk.

Kulturmiljøet er del av et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA) langs Randabergkysten, og inngår i Jæren landskapsvernområde.

Omfang

Området strekker seg i et smalt belte fra Galtasteinen i nord til havnen i Mekjarvik i sør. Utstrekning er noe endret i forhold til markring i kulturminneplan for Randaberg, med at hele nausttuft id 34706 er tatt med.

Regional interesse

Kulturmiljøet representerer kystkultur og det sjøvendte landbruket. De to gruppene med autentiske tørrmurte steinnaust fra 1800-tallet med omkringliggende kulturlandskapselementer har stor arkitektonisk og kulturhistorisk verdi, og viser lokal og regional byggeskikk. Sammen med nausttufta fra eldre jernalder fremstår det sjørettede kulturmiljøet med stor tidsdybde. Kulturmiljøet har kunnskapsverdi, opplevelsesverdi og bruksverdi.

Sårbarhet og forvaltning

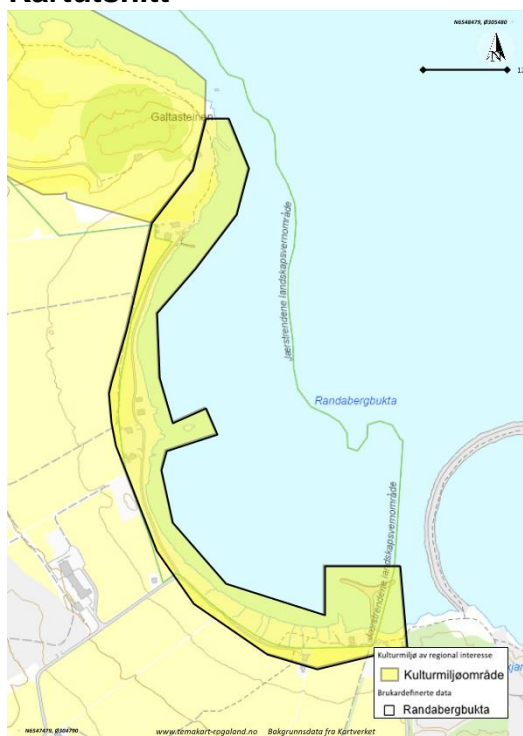
Kulturmiljøet inngår som hensynssone kulturmiljø i kommunens kulturminneplan og kommuneplan med tilhørende retningslinjer. Det inngår videre i KULA og i Jæren landskapsvernområde. Det er viktig at de verneverdige nausta blir tatt vare på, og at det ikke blir oppført nye bygg eller anlegg i området som kan virke forstyrrende på det samlede verdifulle kulturmiljøet.

Hovedbilde

To naust i Randabergbukta nord.

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 15.05.2023

Bildevedlegg 1

Naustmiljø i Randabergbukta sør.

Tungevågen/Tungeneset/Håbakken

Id	172
Navn	Tungevågen/Tungeneset/Håbakken
Kommune	1127 - Randaberg
Tema	Kystkultur, fiskeri, handel og sjøfart, samferdsel og kommunikasjon, krig og konflikt, landbruk og kulturlandskap
Periode	Før- og etterreformatorisk tid
Kjelde	Kulturminneplan for Randaberg 2019-2030
Vernestatus	Kulturminneplan, Kulturminneloven, Hensynssone (pbl), Naturmangfaldloven

Skildring

Den nordlige kysten av Randaberg har til alle tider stått som velkomsten fra sjøen til Stavanger og Ryfylke. Tungenes fyr på Tungeneset er et fremtredende element i landskapet på det ytterste og nordligste punktet på Jærkysten. Den strategiske beliggenheten var også viktig for okkupasjonsmakten under andre verdenskrig. Noe de mange krigsminnene i området, som skulle forsvare innseilingen til Stavanger, vitner om.

Det fredete fyranlegget på Tungeneset, landskapsvernområdet, naustene og kulturlandskapet i Tungevågen, utgjør sammen med kulturlandskapet på Håbakken, en helhet, og er Randabergs mest attraktive utfartsområde.

Fyranlegget på Tungenes består av fyrbygning med bolighus og fyrtårn fra 1862, maskinhus fra 1931, uthus fra 1947 og fyrvokterbolig og tomannsbolig fra 1957, samt garasje, fyrhage og adkomstvei. Et fjerde ordens linseapparat fra 1898 står fremdeles i fyrtårnet, og er et av landets få bevarte klippapparater. Også nautofon tåkesignal fra 1933 er intakt. Fyret ble nedlagt i 1984, og er i dag i kommunalt eie og drives som museum og kulturarena sammen med Jærmuseet.

I Tungevågen ligger flere eldre naust, bl.a. "Fyrnaustet" som er å anse som en del av fyrmiljøet og ble benyttet i forbindelse med vedlikehold av fyr. Her er også et sjøbruksmuseum og flere driftsbygninger og våningshus.

Mellom Håbakken og Galtasteinen finnes det rester av et større gårdsanlegg fra jernalderen med et tilhørende gravfelt bestående av fire gravhauger på selve

Galtasteinen fra samme periode. På toppen av Håbakken skal det også ha ligget en gravhaug, men denne er fjernet i dag.

Mellom fyret og Tungevika er det gjennom de senere år gjort flere funn av gjenstander fra vikingetid og middelalder uten at det er registrert rester av bebyggelse i området. Funnene tolkes som spor etter en sesongmessig handelsplass.

Det er flere registrerte krigsminner etablert av tyskerne i området, både omkring fyret og sør for Tungevågen, som observasjonsbunker, kanonstilling, bunker med radiokommunikasjon og maskingeværstilling.

Kulturmiljøet er del av et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA) langs Randabergkysten, og deler inngår i Jæren landskapsvernområde.

Omfang

Området består av kystområdet mellom Tungenes fyr i nordvest til Håbakken i sørøst. Følger hensynssone i Randaberg kommunes kulturminneplan/kommuneplan.

Regional interesse

Kulturmiljøet omfatter et landskap med få forandringer i nyere tid og fremstår derfor med en stor tidsdybde, og viser til maritime tradisjoner for kystkultur og sjøfart.

Det fredete fyranlegget ytterst på Tungeneset er et landemerke og et sterkt identitetsskapende kulturminne i Rogaland. Det er ett av flere fredete fyr langs Rogalands kyst, og har en fremtredende og strategisk plassering både i forhold til navigasjon til sjøs og forsvar i krig. Fyranlegget har betydelig arkitektonisk og kulturhistorisk verdi, og har stor grad av autentisitet når det gjelder fyrteknisk utstyr og materialbruk på fyrbygningenes eksteriør. Fyranlegget har nasjonal verneverdi.

Det helhetlige kulturmiljøet bestående av fyranlegget og landskapsvernområdet sammen med naustmiljø og kulturlandskap med krigsminner, samt gårdsanlegg og gravhauger fra jernalderen, i Tungevågen og på Håbakken, vurderes å ha vesentlig regional interesse.

Kulturmiljøet har kunnskapsverdi, opplevelsesverdi, bruksverdi og formidlingsverdi.

Sårbarhet og forvaltning

Det fredete fyranlegget må forvaltes i tråd med gjeldende fredningsforskrift og -bestemmelser. Kulturmiljøet inngår i KULA-område, og større deler omfattes av Jæren landskapsvernområde. Ved eventuelle nye tiltak i området må det vises særlig hensyn til det fredete fyranlegget og omkringliggende landskap, slik at dette ikke blir

Vedlegg til regionalplan for kulturmiljø
Sist endret 15.05.2023

forstyrret og påvirket i negativ forstand. Dette gjelder også for naustmiljøet i Tungevågen og kulturlandskapet på Håbakken.

Det er planer om å etablere et Maritimt vitensenter like nord for Tungevågen, mellom Tungevågen og Tungenes fyr, i området der sjøbruksmuseet er i dag. Vitensenteret ble detaljregulert i 2012. Regionalplan for kulturmiljø vil ikke være til hinder for etablering av et Maritimt vitensenter i tråd med vedtatt reguleringsplan. Vitensenteret vil bidra til formidling og bruk av området. Det er viktig at nytt bygg har et dempet uttrykk og er tilpasset landskap og terreng.

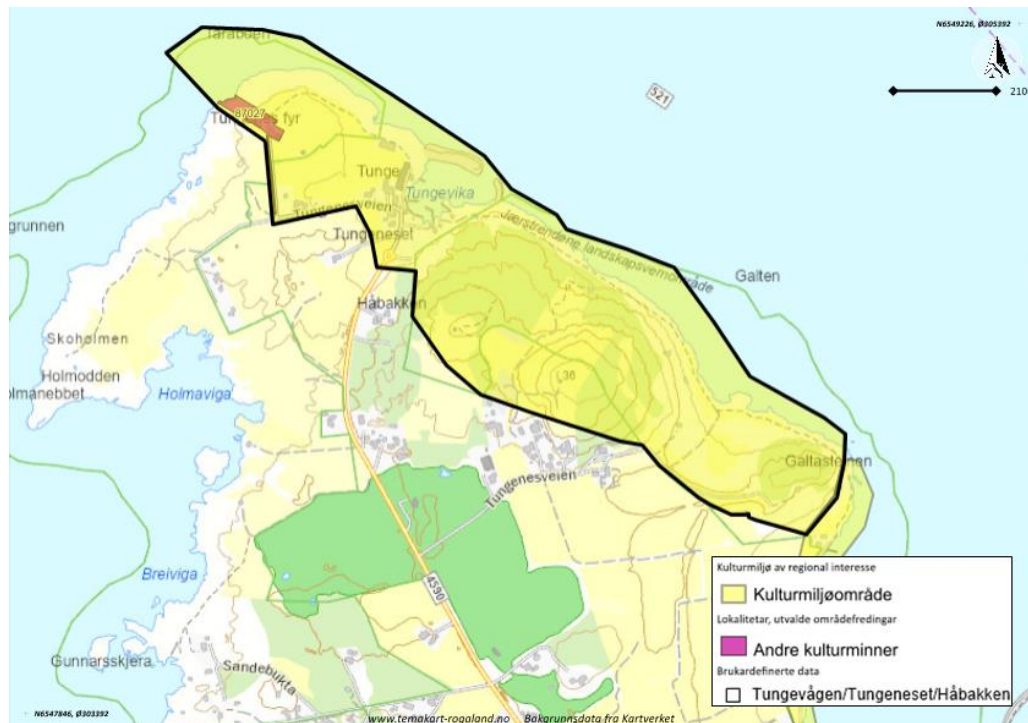
Kulturmiljøet inngår i kommunens kulturminneplan, og er vist med hensynssone i kommuneplan.

Hovedbilde

Tungenes fyr

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 23.09.2022

Ytre Bø

Id	173
Navn	Ytre Bø
Kommune	1127 - Randaberg
Tema	Kystkultur, fiskeri, handel og sjøfart, samferdsel og kommunikasjon, krig og konflikt, natur - kultur
Periode	Før- og etterreformatorisk tid
Kilde	Kulturminneplan for Randaberg 2019-2030
Vernestatus	Naturmangfaldloven, kulturminneloven, anna vern, kulturminneplan, hensynssone (pbl)

Skildring

Børaunen og landskapet rundt har natur- og kulturkvaliteter som er unike i nasjonal målestokk. De monumentale røysene langs kysten, som Børudlå og Løndhaug, er markante spor fra bronsealderen. På Bø var det fram til 1800-tallet et stort klyngetun som alle hadde fellesbeite på Raunen. Da fellesbeitet ble delt i 1838, ble også området på Raunen delt. Nettverket av steingjerder som ligger der i dag, er sporene etter denne teigblandingen. Bare ett av nausta innenfor kulturmiljøet på Ytre Bø er bevart, men det er ruiner av to naust som har ligget vegg i vegg med dette. Hummerfiske og sildefiske ga i perioder gode inntekter til bruka, og i en periode mellom ca. 1825 til 1870 ble det drevet sildesalteri på Børaunen. De to ruinene fra salteriets lagerbygninger viser godt igjen. Selve salteriet er det lite igjen fra. Dette lå på vestsiden, hvor båtene kunne legges til for lossing og salting.

Området inneholder også viktige krigsminner fra 2. verdenskrig. Kystbatteriet på Bø var operativt fra juni 1942 som et ledd i Atlanterhavsvollen. Sammen med batteriene på Fjøløy og Kvitsøy skulle det kontrollere og sperre innseilingen til Stavanger og den søre delen av Boknafjorden. Den viktigste installasjonen var den store kommandobunkeren som ennå ruver i terrenget på Bø, og som under krigen var kamuflert som låve. Inne i bunkeren er det fortsatt mye originaltekst på veggene og over dørene. Som mange andre steder ble bygningsarbeidet dels utført av russiske krigsfanger, samt nordmenn som tok seg arbeid hos tyskerne.

Omfang

Området omfatter kystnære arealer vest for Bøveien, mellom Einarsviga i sør og Todden og Børaunen i nord. Topografien i området er preget av steinstrender med kystlynghei og myrete arealer. Kulturmiljøet har samme avgrensning som hensynssone H12 Ytre Bø i kommunens kulturminneplan og kommuneplan.

Regional interesse

Området utgjør et av de rikeste områdene på både kultur- og naturminner i Randaberg kommune, med et omfattende nettverk av steingjerder, rester etter teigblanding, ruiner av sildesaltingsanlegg, steinnaust, stor kommando-bunker, en stor konsentrasjon av krigsminner fra 2. verdenskrig samt store gravrøyser fra bronsealder. Alle disse kultur- og naturminnene ligger i et svært viktig naturvernområde.

Sårbarhet og forvaltning

Områdets beliggenhet er svært utsatt og trua av klimaendringer og endringene i havnivå og temperaturforandringer. Kulturmiljøet er del av et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse(KULA) langs Randabergkysten, og inngår i Jæren landskapsvernområde og Jærstrendenes fuglefredningsområde. Området har Ramsar-status, dvs. at det i følge den internasjonale Ramsarkonvensjonen er et vernet våtmarksområde.

Børaunen er svært sårbart for slitasje fra besøk og bruk.

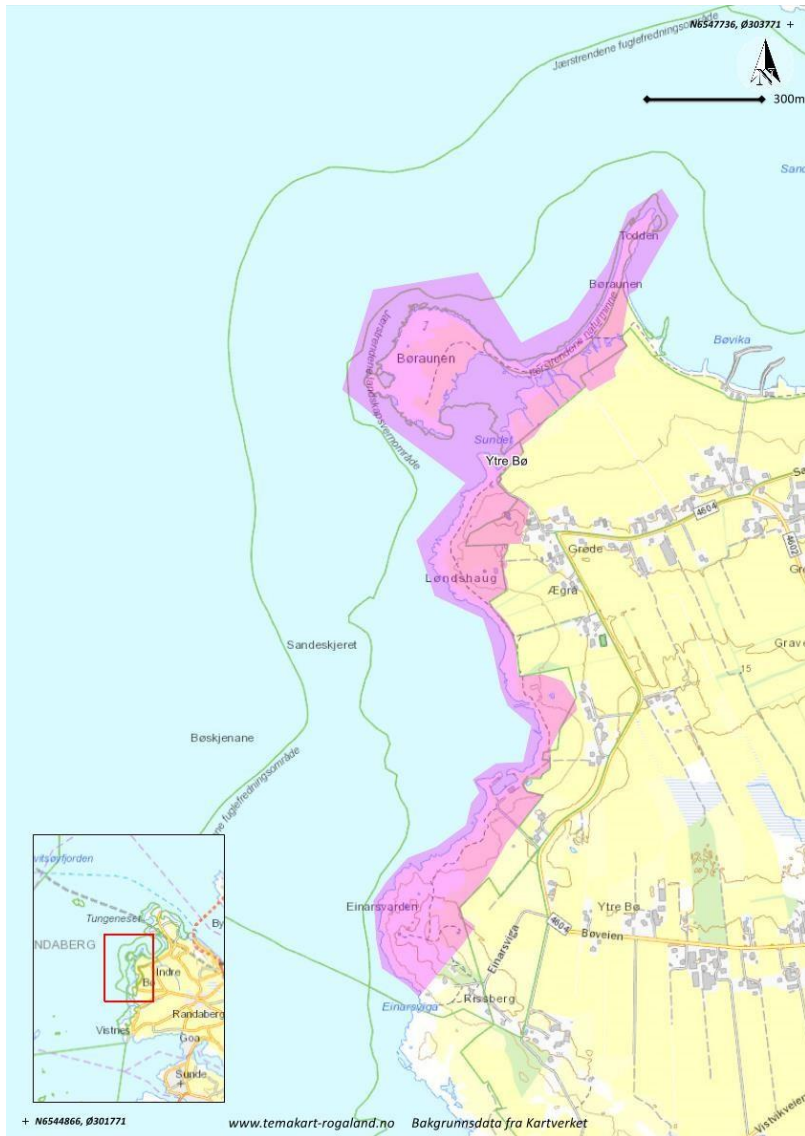
Hovedbilde

Deler av kystfortet på Bø med den sterkt restaurerte gravrøysa «Løndshaug» til venstre i bildet.

Foto: Rogaland fylkeskommune

Kartutsnitt

Kartutsnitt per 23.09.2022

Viste Strandhotell

Id	175
Navn	Viste Strandhotell
Kommune	1127 - Randaberg
Tema	Industri og næring, krig og konflikt
Periode	1925-1949
Kilde	Kulturminneplan 2019 - 2030, Randaberg kommune, Randaberg historielag, vistestrandhotell.no
Vernestatus	Hensynssone (pbl), kulturminneplan

Skildring

I 1934 ble Viste Sjøbad med restaurant etablert, primært rettet mot engelske badeturister. Bygget ble tegnet av arkitekt Smith, og hadde plass til 180 mennesker. Det var åpent for lukkede selskaper hele året, mens badesesongen var fra mai til september.

For å øke lønnsomheten ble sjøbadet bygget ut og omgjort til hotell i 1936. Det ble etablert en 25 meter lang bowlingbane i 1938, og det ble gjennomført en stor oppgraderingsjobb våren 1940. Like etterpå okkuperte tyske soldater hele bygningen.

Det ble gjort betydelige oppgraderinger også under okkupasjonen, blant annet med utvidet kjøkken og kjeller.

Det er flere krigsminner registrert i området.

Etter krigen ble det søkt om erstatning for diverse skader, blant annet etter festene til de store radiomastene som ble reist ved hotellet. Det ble nok en gang gjort oppgraderinger, nå med tennisbane og nytt vannanlegg.

I 1952 fusjonerte Viste hotell a/s med Victoria-kjeden. I 1960- og 70-årene fikk hotellet en oppsving etter noen litt strabasiøse år. Det ble bl.a. bygget bungalower. Endringer i skips-, tog- og flytrafikken ga en økning i turister, og nå kom de fra både Tyskland, Frankrike, Holland og Sverige i tillegg til England. Det ble et utvidet tilbud til de unge, med det forholdsvis nye begrepet diskotek; Viste Beach Club.

20 år etter fusjonen ble Viste solgt ut av Victoria-kjeden. De neste 30 årene ble det en del eierskifter og forandringer på hotellet.

I 2017 overtok Kirkens bymisjon strandhotellet, og bruker det blant annet aktivt i sitt arbeid Ventilene, hvor unge pårørende får arbeidstrening i tillegg til helge- og ferietilbud.

Omfang

Kulturmiljøet omfatter område omkring hotellet/sjøbadet. Kulturmiljøet har større omfang enn hensynssone (H7) for Viste strandhotell i kommunens kulturminneplan og kommuneplan, og tar med Vistestranden, samt et område langs svabergene i vest med rester etter det gamle badeanlegget med bl.a. stupebrett.

Regional interesse

Kulturmiljøet har regional verneinteresse som ett av få bevarte sjøbad i regionen. Bebyggelsen i funksjonalistisk stil har også arkitekturhistorisk verdi.

Viste strandhotell er en god historiekilde til turismen i området på midten av 1900-tallet. Det forteller også krigshistorie, da det var et aktivt senter for tyskerne under andre verdenskrig.

Kulturmiljøet har kunnskapsverdi, opplevelsesverdi og bruksverdi.

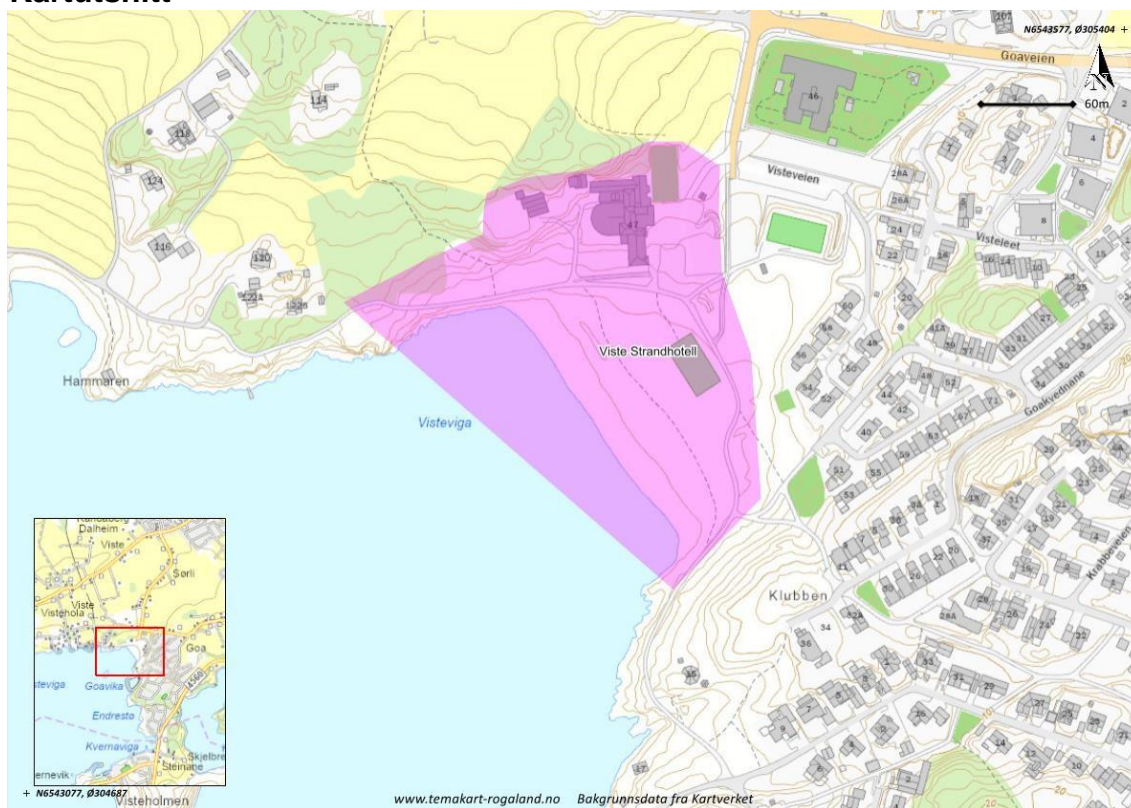
Sårbarhet og forvaltning

Hotellet er fortsatt i bruk.

Den opprinnelige arkitektoniske stilen på bebyggelsen bør bevares og videreføres.

Viste strandhotell inngår i kommunens kulturminneplan og som hensynssone i kommuneplanen.

Kartutsnitt

Avgrensning pr. 28.10.2022